

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Karmele Sistiaga Toledo

*Pasaia,
Gipuzkoa
(1954)*

Aurkibidea

Biografia

Hiru senidetan zaharrena, ama Hondarribiako zuen eta aita Donibaneko Bordaundi baserrikoa (biak daude elkarrizketatuta Ahotsak-en). Eskola publikoan ibili zen umetan, eta Batxilergoa Anunciata moja eskolan hasi bazuen ere, beka bati esker Zaragozan amaitu zuen. Ondoren, Donostian Turismo ikasketak egiten ari zela, Donibaneko ikastolan hasi zen lanean, bertan irakasle beharra zutelako. Andereño ibili da erretiroa hartu arte: lehenengo Donibaneko ikastolan eta ondoren Pasaia-Lezo lizeoan. Magisteritza titulua atera zuen. Badiako ikastola txikien historia jasotzeko elkarrizketatu genuen.

Zintak

PAS-077

- **Proiektua:** Badiako ikastola txikiak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2025-06-12
- **Iraupena:** 56 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Etxeko emakumeek gaztelaniaz egiteko joera zuten

- **Erref:** PAS-077/002
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:00:57. **Bukatu:** 00:02:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Etxean beti euskaraz egin dute baina ahizpa eta bera gaztelaniaz hitz egiten hasi ziren, eta gero amarekin ere. Aitak ez zuen onartzen eta etxera heltzen zenean, euskaraz egiten zuten.

2. Ahizpak mojetan eta anaia ikastolan

- **Erref:** PAS-077/003
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:02:34. **Bukatu:** 00:04:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Anaia, 1965ean jaiotakoa, izan zen Lezo-Pasaia lizeotik ikasketak amaituta atera zen lehenengo promozioko ikasleetako bat. Karmelek bost urte egin zituen Anuntziatan ikasten eta beka baten bidez, Zaragozako unibertsitate laboralean egin zituen beste bi urte.

3. Herriko kultur ekintzetan parte hartzen zuen

- **Erref:** PAS-077/004
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:04:00. **Bukatu:** 00:05:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Nahiz eta kanpoan ikasten zuen, bisitan joaten zenean edo behin ikasketak bukatuta, herrian egiten ziren kultur ekintzetan parte hartu izan du.

4. Euskararekiko kontzientzia berandu piztu zitzaion

- **Erref:** PAS-077/005
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:05:30. **Bukatu:** 00:06:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskararekiko kontzientzia berandu sortu zitzaion. Etxean ez ezik, kuadrillarekin eta eskolan gaztelaniaz egiten zuten, nahiz eta ia denak familia euskaldunetatik etorri. Euskararekiko kontzientzia nola piztu zitzaion kontatzen du.

5. Ikastolan nola hasi zen lanean

- **Erref:** PAS-077/006
- **Iraupena:** 0:04:12. **Hasi:** 00:06:26. **Bukatu:** 00:10:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Donostian Turismoko ikasketak egiten ari zela, Joxe Joaquin Irigarai ikastolan lan egiteko eskatu zioten. Ezetz esan zuen baina iraila heltzean irakaslea falta zenez, bera eta beste bat jarri ziren 3. mailakoen tutore bezala eta klaseak partekatzen zituzten. Asko gustatu zitzaion irakasle lana eta bertan gelditu zen.

6. Turismo ikasi eta gero, majisteritza

- **Erref:** PAS-077/007
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:10:38. **Bukatu:** 00:11:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Turismoko tituluak ez zion balio irakasle izateko eta majisteritza ikasi zuen. Joxe Joaquin Irigarairi esker da irakaslea.

7. Donibaneko ikastolak herrian zehar kokatuta

- **Erref:** PAS-077/009
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:12:04. **Bukatu:** 00:15:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Pasai Donibaneko ikastolarekin izan zuen lehen harremana, ipuin kontalari bezala izan zen. Anaia, Aterpean ikasten zuen. Gero, Juan XXIII kalearen goialdean hasi zen bera klaseak ematen. Donibanen ikastolako gelak non zeuden azaltzen du.

8. Hasierako ikastolako gurasoen inplikazioa

- **Erref:** PAS-077/011
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:15:56. **Bukatu:** 00:18:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Hasierako ikastoletako gelako baldintzak nahiko eskasa ziren material aldetik. Hala ere, oso urte politak izan ziren eta orduko guraso horien ausardia gorai patzen du. Batzuk kredituak eskatu zituzten.

9. Saioka liburua erabiltzen zuten

- **Erref:** PAS-077/012
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:18:33. **Bukatu:** 00:19:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikastolan lanean hasi zenean, gau-eskolak ere eman zituen. Saioka liburuak erabiltzen zituzten.

10. San Pedroko eta Donibaneko haurrak lehen aldiz elkarrekin ikastolan

- **Erref:** PAS-077/013
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:19:30. **Bukatu:** 00:21:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

1974a hasi zen Karmelen ikastolan lanean, Emi Mujikarekin, Manu Labaienekin... Urte hartan, San Pedrokoak eta Donibandarrak elkartu zituzten bere gelan. San Pedroko haurrek motorra pasa eta bere etxera igotzen ziren, denak ikastolara joateko.

11. Lizeoko autobusa

- **Erref:** PAS-077/014
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:21:28. **Bukatu:** 00:23:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Herria, azpiegitura » Garraioak

Laburpena:

1974an lizeoaren proiektua garatzen zegoen oraindik, baina badiako haurrak elkartzea erabaki zuten lizeora joan aurretik. Denek erabiltzen zuten autobusa.

12. Gaztelutxo elkartea lizeoaren proiekturako sortu zen

- **Erref:** PAS-077/016
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:24:03. **Bukatu:** 00:26:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Badiako herri guztietan zegoen ikastola, baina ezin ziren ikasketa guztiak bertan egin. Hori dela eta, lizeoaren proiektua sortu zen. Hasieran, Lezo, Pasaia eta Herreraren artean izango zen. Gaztelutxo elkartea sortu zen guzti hori kudeatzeko. Kide batzuk gogoratzen ditu.

13. 15.000 pezetako akzioak lizeoa sortzeko

- **Erref:** PAS-077/020
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:28:03. **Bukatu:** 00:29:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Lizeoaren eraikuntzan laguntzeko, familia bakoitzak eta laguntzaile bakoitzak 15.000 pezetako akzioak erosi zituen.

14. Txabolsotoa, herriaren kohesiorako tresnak

- **Erref:** PAS-077/021
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:29:17. **Bukatu:** 00:31:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Txabolsotoak taberna edo gaur egungo txosnak ziren, ikastolarako dirua lortzeko erabiltzen zena. Taberna bat baino gehiago zela kontatzen du Karmelek eta herriaren kohesioa lortzeko tresnak izan zirela uste du. Donibanen, txabolsotoa errekan egiten zen.

15. Lizeorako diru--bilketak

- **Erref:** PAS-077/022
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:31:29. **Bukatu:** 00:32:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Bertso-saioak eta trikitilarien jaialdiak gogoratzen ditu lizeoarentzat diru lortzeko. Kepa Junkera gogoratzen du. Rifak ere saltzen ziren.

16. Ikastolako irakasleen inplikazioa eta militantzia

- **Erref:** PAS-077/023
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:32:18. **Bukatu:** 00:34:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Ikastolarekiko izan zuten inplikazioa oso handia izan zen. Ikastolako irakasleen bilerak larunbatetan egiten zituzten. Txangoak ere larunbatetan egiten zituzten. Mendiko txangoak Itsasmendirekin batera egiten zituzten. Itsasmendik hileroko bi autobus antolatzen zituen mendira joateko: helduentzat eta haurrentzat.

17. Antxon elkartzen ziren ikastolako metodologia lantzeko

- **Erref:** PAS-077/024
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:34:36. **Bukatu:** 00:36:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Pasaiako eta Lezoko ikastolako irakasleak Antxon elkartzen ziren metodologiaz hitz egiteko. Lourdes Sistiaga dauka erreferenteetako bat bezala.

18. Pasaiako badiako lehenengo andereñoak

- **Erref:** PAS-077/026
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:37:41. **Bukatu:** 00:39:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Badiako lehenengo ikastola Antxokoa izan zen. Geroago sortu ziren San Pedron, Trintxerpen eta Donibanen. Nekane Auzmendi, Gurutze Urreisti, Pilartxo Arratibel, Margari... gogoratzen ditu.

19. Lizeoko lurren birkalifikazioa

- **Erref:** PAS-077/028
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:39:58. **Bukatu:** 00:40:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:

Pasaiako Udalak dimititu zuenean, Joxe Mari Leharda eta Jose Luis Arzuak hartu zuten gobernu. Haien bidez lortu zen lizeoarentzat izango ziren lurren birkalifikazioa.

20. Ikuskaritzako bisitak ikastolara

- **Erref:** PAS-077/030
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:41:28. **Bukatu:** 00:44:09

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikuskaritzakoak Lezora heltzen zirenean, abisua ematen zen badiako gainontzeko ikastolei. Ikuskaritza etorri zeneko egun bat kontatzen du. Ikasleak asko haserretu ziren ikuskaritzakoak emandako tratuagatik.

21. Guraso eta irakasleen inplikazioa ikastoletan

- **Erref:** PAS-077/032
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:44:28. **Bukatu:** 00:45:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Hasieran inork ez zekien ia ikasleek eskolaratze-txartela lortuko zuten edo ez. Hala ere, gurasoek ikastolara eraman zituzten haurrak. Ikastolako gelak ere, irakasle eta gurasoen artean txukuntzen zituzten. Soldata ere ez zen oso altua.

22. Gau-eskolakoen barnetegia Lizartzan

- **Erref:** PAS-077/033
- **Iraupena:** 0:04:06. **Hasi:** 00:45:23. **Bukatu:** 00:49:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Gau eskolak ematen zituen ikastolan, Oñatibiaren metodologia erabiliz. Lizartzan barnetegi bat antolatu zuten gau-eskolakoekin.

23. Maria Luisa Almandoz irakaslea

- **Erref:** PAS-077/035
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:51:38. **Bukatu:** 00:52:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Maria Luisa Almandozek irakasle titulua zeukan baina ez zekien euskaraz. Titulua ikastolari utzi bazion ere, hori ez zen legala, eta Maria Luisak euskara ikasi eta ikastolako irakasle bezala lanean hasi zen. Antxokoa zen eta Donibanen zen irakasle.

24. Donibaneko lehenengo ikastola Bonantzan

- **Erref:** PAS-077/039
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:53:58. **Bukatu:** 00:54:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Gurasoek ikastolekiko apostua egin zuten bezala, irakasleek ere egin zuten. Karmele Donibaneko ikastolan lanean hasi zenean, honek Escuela Parroquial Bonanza zuen izena.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-05-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com